

**JANÁČKOVA AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ
V BRNĚ**

Hudební fakulta

Katedra bicích nástrojů

Studijní obor: Hra na bicí nástroje

**Akustické bicí nástroje v elektronické taneční
hudbě**

Bakalářská práce

Autor práce: Emil Machain

Vedoucí práce: MgA. Štefan Bugala

Oponent práce: Mgr. MgA. Dan Dlouhý, Ph.D.

Brno 2013

Bibliografický záznam

MACHAIN, Emil. *Akustické bicí nástroje v elektronické taneční hudbě [Acoustic drums and percussion instruments in electronic dance music]*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, Hudební fakulta, Katedra bicích nástrojů, rok. 2013 s.38 Vedoucí diplomové práce MgA. Štefan Bugala.

Anotace

Diplomová práce *Akustické bicí nástroje v elektronické taneční hudbě* pojednává o vývoji a současných stylech elektronické taneční hudby. Pojednává o interpretaci této hudby na akustické bicí nástroje.

Annotation

Diploma thesis *Acoustic drums and percussion instruments in electronic dance music* deals with development and present of electronic dance music. It deals with performing electronic dance music with acoustic drums and percussion instruments.

Klíčová slova

Elektronická taneční hudba, akustické bicí nástroje

Keywords

Electronic dance music, acoustic drums and percussions

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.

V Brně, dne 29. dubna 2013

Emil Machain

Obsah

Úvod.....	5
1 Elektronická hudba	6
1.1 První elektronické nástroje	6
1.2 Počátky elektroniky v hudbě – Varèse, Cage, Stockhausen.....	7
1.2.1 Edgar Varèse	8
1.2.2 John Cage	8
1.2.3 Karlheinz Stockhausen	9
2 Elektronická taneční hudba	10
2.1 Slovník použitých pojmů:	11
2.2 Styly elektronické taneční hudby.....	12
3 Způsoby hry elektronické taneční hudby na bicí soupravu	15
3.1 Techniky a rytmy	15
3.2 Netradiční zvuky.....	20
3.3 Elektronické bicí nástroje.....	21
4 Významní hráči zabývající se interpretací elektronické taneční hudby	22
4.1 Jojo Mayer.....	22
4.2 Ahmir Thompson.....	22
4.3 Chris Dave	23
Závěr	24
Použité informační zdroje	25
Seznam příloh	26
Přílohy	27

Úvod

Elektronika se stala běžnou součástí hudby a uvolňuje od svého počátku používání nové, dá se říct, že nevyčerpatelné možnosti v umělé i neartifiziální hudbě. Rozšířila tak hudbu o nové způsoby pohledu na hudební dění a stala se dnes už rutinní záležitostí při komponování, nahrávání, tvorbě, ozvučení a samozřejmě při samotném poslouchání.

Elektronická taneční hudba, která ani záměrně nepřipomíná akustické nástroje, dnes často bývá s oblibou napodobována klasickými akustickými nástroji. Bicí nástroje jsou ideální skupinou nástrojů, která je díky svému množství, zvukovým barvám a možnostem schopna vytvořit netradiční zvuky, a přiblížit se každé zvukové představě.

Při poslechu současné hudby je často sporné, zdali jsou použity akustické nástroje, či se jedná o čistě elektronickou produkci, u bicích nástrojů pak zvláště.

1 Elektronická hudba

Elektronická hudba je hudba, která ke své produkci využívá elektronické technologie a elektronické nástroje. Existuje několik různých rozdělení do kategorií v rámci elektronické hudby, ale spousta těchto dělení jsou již konkrétněji specializována na bližší směry. Skladatel Thom Holmes¹ ve své knize *Electronic and experimental music* užívá jako nejzákladnější dělení do dvou skupin tyto směry – čistě elektronická hudba a elektroakustická hudba.

Čistě elektronická hudba je zastoupena pouze elektronickými technologiemi a neobsahuje akustické zvuky. Je tvořena analogovou nebo digitální syntézou. Jak je výše uvedeno, jedná se o nejzákladnější rozdělení do dvou elektronických kategorií, což znamená, že do této kategorie může spadat dílo skladatele Karlheinz Stockhausena nebo moderní taneční set klubového DJe.

Pro elektroakustickou hudbu je zásadní hledání a experimentování s různými tóny a zvuky, které mohou pocházet jak z klasických akustických nástrojů, tak například z nejrůznějších objektů, přírody, města nebo industriálního prostředí.

1.1 První elektronické nástroje

Jedním z prvních nejvýznamnějších elektronických nástrojů byl dynamofon (telharmonium), který vytvořil hudebník a vynálezce v jedné osobě Thaddeus Cahill kolem roku 1900. Jedná se o konstrukci měřící bezmála 20 metrů a vážící 200 tun. Zvukový signál zde byl tvořen 145 generátory stejnosměrného proudu. Tato konsole obsahovala několik klaviatur, umožňovala několik zvuků, avšak zvuk byl rušen nežádoucím nízkofrekvenčním šumem, který se Cahillovi nepodařilo zcela omezit. Dynamofon však významně předznamenal vývoj elektronických hudebních nástrojů.

Theremin je další zásadní elektronický nástroj, který vynalezl v roce 1919 Lev Sergejevič Těrmen. Je ovládán pohybem rukou kolem dvou antén, aniž by se jich hráč jakkoliv dotýkal. Pravá ruka ovládá vertikální anténu a určuje výšku tónu, levá ovládá horizontální anténu a určuje sílu.

---

¹ Thom Holmes je americký skladatel a autor několika publikací o současné hudbě. Spolupracoval s Johnem Cagem.

Theremin používali a stále používají skladatelé vážné hudby. V současné době je tento nástroj vyráběn různými firmami.

Zvukově může připomínat theremin nástroj zvaný martenetovy vlny, u kterých je způsob vytváření zvuku podobný a kontrola výšky tónu je zde snazší díky obrazu klaviatury nad táhlem s připojeným kroužkem. Martenetovy vlny prošly velkým vývojem a dnes již existuje několik verzí s odlišným ovládním. Z autorů vážné hudby tento nástroj často využil Olivier Messiaen².

Laurens Hammond vyrobil v roce 1935 nástroj, který je využíván dodnes hlavně v jazzové a rockové hudbě, je však kategorizován mezi rané elektronické nástroje. Původní elektromechanické Hammondovy varhany měli alternovat kostelní píšťalové varhany a pracovaly na složitém zvukovém systému, který pracoval s mechanickými tónovými koly. Zvuk tohoto nástroje se stal velice oblíbeným a je dnes běžně imitován současnými digitálními nástroji.

Uvedené nástroje jsou první hudební nástroje, jejichž zvuk se tvoří pomocí elektrické energie. Nástroje jsou v určité podobě používány dodnes. Elektronické hudební nástroje stále vznikají a jejich výčet by bylo možné uspořádat do samostatné publikace.

1.2 Počátky elektroniky v hudbě – Varése, Cage, Stockhausen

K používání elektronických zvuků ve svých skladbách se každý autor stavěl odlišně. Zvukových možností stále přibývalo a skladatelé z různých zemí si předávali informace a zkušenosti. Oblíbeným způsobem se stalo kombinování elektronických a akustických nástrojů nebo provádění skladby s podkladem na pásku. Uvádím tři autory, jejichž díla se staly průlomovými v oblasti jak používání elektroniky v hudbě, tak v oblasti interpretace bicích nástrojů.

---

² Olivier Messiaen (1908-1992) byl francouzský skladatel a pedagog. Mezi jeho žáky patří například Karlheinz Stockhausen a Iannis Xenakis. Nejznámější jeho dílo, kde vedou zásadní úlohu Martenetovy vlny je symfonie *Turangalila* pro sólový klavír, Martenetovy vlny a velký orchestr.

1.2.1 Edgar Varèse

Francouzský skladatel, který svoji hudbu uváděl jako „organizovaný zvuk“. Jeho kompozice jsou sestaveny z nových tónů, rytmů, elektronických médií a mají průlomovou funkci v dosavadním chápání hudby, což Varèsovi přineslo označení „otec elektronické hudby“.

Velký vliv na Varèsovo užití elektroniky měl Lev Sergejevič Těrmen, se kterým se setkal po roce 1915 v USA. V tomto období vznikla jeho zřejmě nejznámější skladba *Amériques* pro orchestr.

V jeho skladbách od roku 1920 často slyšíme kombinování klasických nástrojů s páskem. Skladba *Poème électronique* (1958) pro magnetickou pásku vznikla na objednávku firmy Phillips pro veletrh Expo 58 v Bruselu.

Skladba *Ionisation*, která vznikla kolem roku 1930, je první skladba svého druhu, v níž se jedná o kompozici pro samotný soubor bicích nástrojů. Provedení vyžaduje 13 hráčů na bohatý instrumentář nástrojů včetně klavíru a dvou sirén s výškově rozdílným zvukem.

Jedním z největších Varèsových fanoušků byl Frank Zappa³, se kterým dokonce jednou telefonoval a diskutoval o experimentování v hudbě. Osobně se však nikdy nesetkali. Zajímavostí je, že k poslechu kompletního Varèsova díla, které je svým významem velmi rozsáhlé, postačí necelé dvě hodiny.

1.2.2 John Cage

Avantgardní americký skladatel experimentální hudby. V mnoha ohledech by bylo možno popsat jeho netradiční přístup k hudbě. Mezi nejsilnější znaky jeho tvorby patří např. preparování a nestandardní hra na nástroj (zejména na klavír), hra s pásem a nezvyklými zvuky, aleatorika (nahodilost), grafické a jiné způsoby notace. V USA studoval hudbu u autorů Henryho Cowella a Arnolda Schönberga, kteří jsou též známí svými inovátorskými přístupy.

---

³ Frank Zappa (1940-1993) byl americký zpěvák, skladatel a kytarista. Je znám svým experimentováním v hudbě. Byl inspirován mnoha skladateli klasické a experimentální hudby.

Nejznámější dílo je 4'33" (4 minuty a 33 sekund ticha). Třívětá skladba kdy interpret vědomě nevytváří žádné zvuky. S touto skladbou se dodnes experimentuje a uvádí se v nejrůznějších obsazeních, v rozmanitých prostorách nebo například s podporou videoprojekce.

Z nejzásadnějších skladeb, kde vedou dominantní úlohu bicí nástroje, bych uvedl 27'10.554" *For a Percussionist, Four4* pro bicí nástroje (obě tyto skladby neuvádějí konkrétní typ nástrojů)⁴, *Living Room Music, First Construction, Second Construction a Third Construction* pro čtyř až šestičlenné uskupení bicích nástrojů.

1.2.3 Karlheinz Stockhausen

Velice plodný a pracovitý německý skladatel a pedagog, v jehož tvorbě jsou relativně značně cítit vlivy Edgara Varèse a Oliviera Messiaena a také jazzových nebo rockových umělců. Jeho dílo činí přes 350 skladeb. Bourání hranic u elektronické hudby bylo pro Stockhausena rutinní záležitostí, při které významně pracoval jako technik ve zvukovém studiu. Mnoho jeho hudby z elektronické kategorie není určeno k živému provádění, ale hudba je pouze zaznamenána a připravena k poslechu.

Bicí nástroje jsou u Stockhausena zastoupeny hojně. Často jsou skladby zapsány v několika různých typech grafické notace. V jeho zápisu však bývají přísné podmínky k realizaci díla, Stockhausenova aleatorika není tak volná jako u jiných skladatelů, ale má pevná pravidla.

Mezi nejznámější díla s významnou rolí bicích nástrojů patří: *Kontakte* pro elektronické zvuky, klavír a bicí nástroje, *Mittwoch-Formel* pro trio bicích, *Schlagtrio* pro klavír a dva hráče na tympány a hlavně *Zyklus* pro bicí nástroje, který se stal zásadní sólovou skladbou ve světě multipercussion.

---

⁴ Notace zde neuvádí konkrétní typy nástrojů, ale naznačuje barvu, které by se měl zvuk přiblížit.

2 Elektronická taneční hudba

Od počátku vzniku tvorby elektronické taneční hudby se objevilo mnoho různých označení a pojmenování pro každý žánr a stále nové žánry a označení pro ně vznikají. Zásadní rozdíly jsou mezi nimi po hudební stránce. Každý takový žánr má specifický rytmus, tempo a zvuk. Mnozí fanoušci uznávají svůj oblíbený elektronický žánr v takové míře, že díky nim vznikl specifický tanec, móda, nebo rituál.

V dnešní době existuje také mnoho způsobů jak elektronickou taneční hudbu tvořit, existuje mnoho syntetizérů, MIDI přístrojů⁵, DJ pultů, počítačových programů pro tvorbu hudby a mnoho zvukových procesorů, které nabízejí nespočetně efektů a možností, které lze mezi sebou kombinovat. Pomocí takových nástrojů se tvorbou hudby zabývají často i lidé bez hudebních znalostí. Hudbu lze produkovat z připraveného zdroje ve studiu nebo doma a také lze tvořit v reálném čase při provedení.

Do kategorie elektronická taneční hudba však patří i hudba, která vůbec není prvoplánově tvořena k tanci.

Uvádím stručný slovník méně známých výrazů použitých v této práci.

---

⁵ MIDI je komunikační protokol, který umožňuje komunikovat mezi počítači, elektronickými hudebními nástroji a nástroji s podporou MIDI.

2.1 Slovník použitých pojmů:

amplituda – maximální hodnota měnící se veličiny charakterizující rozsah kmitání

beat – pojmenování bicího patternu

BPM – počet pulsů za minutu

cent – jednotka ladění

delay – ozvěna

DJ – člověk, který interpretuje hudbu buď předem připravenou, nebo vytváří a upravuje v reálném čase

echo – zvuk odrážený od přepážky do místa svého počátku

chorus – znásobení původního signálu

loop – smyčka která je za sebou pravidelně opakována

mainstream – hlavní proud populární hudby

MC – rapper

pad – snímač úderu se zvukovým modulem

pattern – opakovaný, často doprovodný melodický nebo rytmický prvek skladby

playback – způsob nahrávání vícestopé nahrávky nebo doplnění provedení předem vytvořeným záznamem

reverb – dozvuk

sample – elektronicky zpracovaný zvuk, nahraný původně akusticky

scratch – DJ metoda posouvání desky pod hlavou, a rytmické tvoření zvuků

set – spojení několika skladeb v jeden hudební proud

témbr – barva zvuku

trigger – snímač používaný místo mikrofonu, nabízí při snímání více možností

2.2 Styly elektronické taneční hudby

U každého stylu jsou znaky, podle kterých by mělo být jasné, o jaký styl se jedná. Některé styly mají dost podobné znaky a takzvané „škatulkování“ žánrů elektronické taneční hudby je často dost relativní.

Electro je název stylu, který se inspiruje hudbou, která se prováděla živě na konci 70. Let. Základ tvoří funkky a tehdejší vývoj analogových syntezátorů. Styl některých interpretů byl označován jako electro-funk. Ovlivnění funkem je nejvíce znát na americké scéně ale také na anglické a německé. Z německé scény je třeba zmínit dnes už legendární hudební skupinu Kraftwerk⁶, která byla založena roku 1969. Od té doby významně přispívá k vývoji elektronické hudby a stále aktivně funguje. Electro je nejstarší styl elektronické taneční hudby a vychází z něj všechny další existující.

Téměř jakákoliv současná hudba s minimalistickými prvky je často nesprávně označována jako techno. Termín techno vznikl z anglického slova technologic a má připomínat industriální prostředí. Město, ve kterém techno vzniklo, je Detroit. Nejzákladnějším hudebním poznávacím znakem techna jsou ostinatí údery na basový buben, na každou dobu ve 4/4 taktu. Offbeaty⁷, které jsou zde také specifické, zajišťuje hi-hat. Tempo se nejčastěji pohybuje mezi 140-170 bpm. Basové, melodické i harmonické patterny bývají vedeny v minimálním progresu, a to je pro ně jediná charakteristika. Techno výjimečně obsahuje vokály.

Dá se říct, že souběžně s technem vznikal podobný zásadní žánr – house. House music si oblíbili i umělci z mainstreamové hudby jako Janet Jackson nebo zpěvačka Björk a prvky tohoto stylu jsou cítit v jejich tvorbě. House může připomínat techno, jedná se o minimalistický styl s údery basového bubnu na každou dobu v 4/4 taktu. Často však zde není obsažen pravidelný offbeat, jak je u techna zvykem, ale puls drobných hodnot zajišťují melodické patterny. Hlavní rozdíl mezi housem a technem je tempo. Tempo stylu house se pohybuje mezi 115 – 135 bpm. V 90. letech vznikl v Německu velice podobný styl – trance, ten se liší snad jen větším spektrem zvukových efektů.

---

⁶ Kraftwerk je hudební skupina založena roku 1969 v německém Düsseldorfu. Je to oblíbená hudební skupina německého skladatele Hanse Zimmera.

⁷ Offbeat znamená rytmus mimo hlavní puls skladby. Většinou zastává doprovodnou funkci.

Hip-hop je název stylu, se kterým je spojen rap. Hip-hop je také pojetí kultury, do které patří zmíněný rap, DJing, beatbox, scratchování, breakdance a graffiti. Základnou tohoto stylu je New York, kde se v černošských ghettech v 70. letech začalo rapovat a tancovat na podklady soulových a funkových nahrávek. Rapování (neboli MCing – MC = master of ceremonies) je rytmické mluvení rýmů, které bývá předem připravené nebo improvizované. Hip-hop může být veden hlavním (až komerčním) proudem nebo je provozován v „undergroundovém“ stylu, v malých klubech. Hudebně se vyznačuje středním tempem (85-110 bpm) a výraznou druhou a čtvrtou dobou, kterou podporuje malý buben. Osminový nebo šestnáctinový puls skladby často tvoří hi-hat nebo melodické, ostinátní vedení hlasu. Zásadní je basová linka, a forma písně, která je nejčastěji jednoduše dvoudílná – sloka a refrén. U mainstreamového hip-hopu jsou často použity vokály v refrénech, které obohatí mluvené slovo ve slokách. V posledních letech je v New Yorku oblíbené doprovázení rapu živou hudební skupinou, která dokáže výrazně obohatit doprovodnou hudbu, a nepůsobí tak minimalisticky, jako když podklad vytváří DJ.

V posledních letech je oblíbený velmi rychlý (160 – 180 bpm), britský, taneční žánr drum and bass (drum'n'bass, DnB). Je pro něj typické rychlé tempo, ale rytmické hodnoty, zejména u perkusivních zvuků, nevytváří rychlý puls. Hudba v rychlém tempu tak zůstává přehledná. Jak název napovídá, tento styl hudby je postaven na basové lince a lince bicích nástrojů. V mnoha skladbách, které jsou prezentovány jako drum and bass, jsem však vůbec neshledal dominantní úlohu basové linky - rytmickou, harmonickou ani zvukovou.

Nejznámější odnož drum and bassu je žánr zvaný jungle. Ten však používá drobnější rytmické hodnoty a působí často nepřehledně. Při vystoupení jsou však tyto styly kombinovány a logicky se doplňují.

Mladým a velice oblíbeným stylem je dubstep, který se vyznačuje pomalejším pulsem, než všechny výše zmíněné žánry. Pomalý puls je v tomto případě udáván hlavními rytmickými barvami – basovým a malým bubnem. Tempo čtyřčtvrtečního pohybu těchto nástrojů se pohybuje v 60-80 bpm. Mezi tím jsou však drobnější rytmické hodnoty taktéž zaměstnány, úlohu mají však spíše ozdobnou. Pestré a zvukově zajímavé jsou zde basové postupy, které se pohybují ve velkém tónovém rozsahu a často zdobí hudbu drobnými rytmickými hodnotami na jednom tónu.

Dubstep je také ve skladbách často kombinován s jinými žánry. Existuje hodně nahrávek, kde je například sloka postavena na junglovém doprovodu a refrén kontrastně doplní dubstepové prvky.

Stylů a žánrů elektronické taneční hudby dnes existuje opravdu mnoho. Názvů pro ně také existuje spousta, a hudební rozdíly jsou mezi některými nerozpoznatelné. Víše uvedené jsou základní, ze kterých téměř všechny další žánry elektronické hudby vycházejí.

3 Způsoby hry elektronické taneční hudby na bicí soupravu

Dnes je kombinování elektronické taneční hudby s různými akustickými nástroji oblíbeným spojením. S tímto kombinováním je spojeno hledání netradičních zvuků, imitování elektronických zvuků a používání efektů. Jak už jsem zmínil, u bicích nástrojů je nabídka zvukových barev bohatá a o neobvyklé barvy tedy není nouze. Myslím, že stále lze nalézat něco nového.

3.1 Techniky a rytmy

K některým stylům uvádím příkladné notové ukázky. Notace je zastoupena pouze třemi různými výškami, k představení rytmu je to dostačující:

Three musical staves are shown, each with a double bar line and a key signature of one flat. The first staff has a note on the first line with an 'x' above it, labeled 'hi-hat'. The second staff has a note on the first line, labeled 'malý buben'. The third staff has a note on the first line, labeled 'velký buben'.

Bicí pattern rytmu disco je asi nejzásadnější pattern a vycházejí z něj další styly. Tento žánr je produkován živě i elektronicky a bicí nástroje jsou zde různě rytmicky i zvukově variovány. Základ bicího patternu rytmu disco:

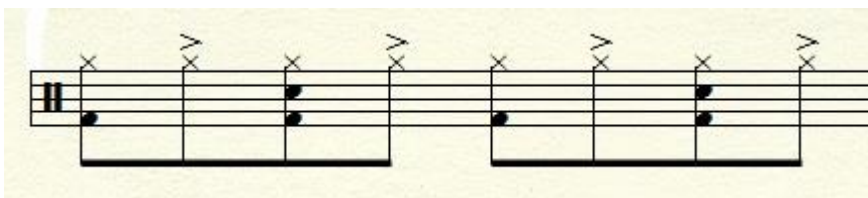

A musical staff with a double bar line and a key signature of one flat. It shows a sequence of notes on the first line, with 'x' marks above them, representing a disco drum pattern. The notes are on the first line, and the 'x' marks are on the second line.

Často a zejména v pomalejších tempech jsou písňe vedeny v pulsu šestnáctinových hodnot, tyto hodnoty zajišťuje hi-hat.

Obvykle je také zvýrazněn offbeat (v tomto případě každá druhá osminová hodnota) akcentem na činel hi-hat nebo střed činelu ride.

Jak jsem výše uvedl, tento rytmus lze bohatě variovat a dostává tak mnoho možností, jak může finálně znít. Nejčastěji se pracuje s ostinátním, rytmickým pohybem hi-hat, který je kombinován různými rytmickými hodnotami. Často jsou též použity drobné šestnáctinové hodnoty na malý buben v nízké dynamice mezi každou dobou.

Existuje také mnoho způsobů a variant, jak přizpůsobit zvuk akustické bicí soupravy tomuto stylu. Může znít akusticky, nebo se přizpůsobit elektronickému zvuku. Basový buben lze pro kratší dozvuk zásadně vyplnit látkou nebo zmačkaným novinovým papírem⁸.

Pro spoustu netradičních zvuků u blanozvučných nástrojů není ani nutné používat netradiční předměty a nezvyklé postupy, ale lze jich docílit také jen typem, tloušťkou a naladěním běžné blány.

Další, dnes běžnou úpravou nástroje pro dosažení kratšího dozvuku je oblepení lepící páskou⁹. Tato úprava se používá jak u blanozvučných nástrojů, tak u činelů a dalších kovových nástrojů.

⁸ Novinový papír při tlumení není tak výrazný jako látka, ale kontakt papíru s blánou zní originálně.

⁹ Lepící páska se používá kobercová nebo z PVC materiálu, málokdy klasická průhledná na papír.

Styl disco měl velký vliv na vznik techna, které má, co se týče rytmického vedení nástrojů podobné poznávací prvky. Jedná se však o čistě elektronický styl a imitovat tuto hudbu na akustickou bicí soupravu vyžaduje přísnější úpravu zvuků. Navíc na perkusivních zvucích je techno postaveno, nástroje zní v každé skladbě odlišně. Produkovat tak například hodinu techno stejnými zvuky velkého, malého bubnu a činelu hihat bude poněkud stereotypní. Proto se často používá elektronická bicí souprava, kde je nespočetně možností, jaký zvuk použít pro linku všech bicích nástrojů. Obvykle v technu můžeme pozorovat u velkého bubnu osminové hodnoty na čtvrtou dobu po dvou nebo čtyřtaktové frázi. Tento efekt byl velice používaný, postupně však mizí a nejde o něm mluvit jako o typickém znaku techna.

Mnoho současných bubeníků používá u soupravy například jen jeden až tři elektronické pady, které obohacují zvuk soupravy, která nemusí, kromě těchto padů znít nějak neobvykle.

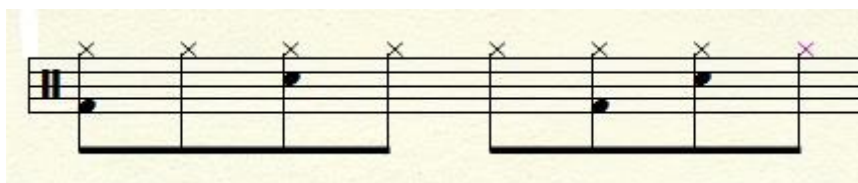
U hudby stylu house jsou typické zvuky blanzvukných nástrojů s dlouhým dozvukem. Velký a malý buben obvykle zní celou dobu až po další úder a působí velice hutně. Proti technu zde chybí výrazný offbeat.

Pro živé hraní hudby house na bicí soupravu jsou dnes běžně používány trigger¹⁰, které nabízí nespočetně možností, jak upravit zvuk a obohatit ho o různé efekty. Pro bubeníky, kteří preferují akustický zvuk, je však oblíbenější metoda snímání mikrofony.

¹⁰ Trigger je elektronické zařízení umístěné a připevněné na hrací bláně. Konvertuje zvuk do mixpultu.

Naopak používání triggerů je žádoucí, když hráč potřebuje ve velkých prostorách prosadit svůj upravený zvuk, aby byl konkrétní a nesplýval v menších rytmických hodnotách. U hudby drum and bass, která se odehrává ve velmi svižných tempech, je třeba, aby drobné hodnoty zejména u hi-hat a malého bubnu zněly konkrétně. Základní rytmická struktura drum and bass:

Tento rytmus bývá také zásadně variován a doplňován. Hraní této hudby na akustickou bicí soupravu vyžaduje velmi pokročilou techniku a ovládnání nástroje. Drum and bass je jeden z mála stylů elektronické taneční hudby, kde pro malý buben nemusí být zásadní druhá a čtvrtá doba, ale údery malého bubnu bývají ve skladbách ostinatně umístěny na jiných místech. Party bicích nástrojů může vypadat například takto:

Oblíbený prvek u všech výše uvedených stylů je vynechání basového bubnu v krátkých pasážích, například před refrémem nebo uvnitř mezihry. Spolu s vynecháním basového bubnu bývá také vynechána basová linka, takže díky vynechání basových frekvencí v krátkém úseku dostává skladba kontrastní pasáž a napjatější atmosféru. Tento efekt může trvat například jen dvě doby nebo celé takty.

Oproti výše uvedeným stylům je hip hop velice kontrastní styl. Interpretace hip hopu s živými bicími a vůbec živou kapelou je dnes velmi oblíbená a často realizovaná. Ačkoliv se jedná o tempově klidnou hudbu, často zde používají bubeníci lepicí pásku ke zkrácení dozvuku některých nástrojů.

Rytmy hip hopu vycházejí z funkové hudby, kterou v začátcích hip hopu kopírovali američtí DJové a producenti a upravenou ji používali jako podklad pro rap. Jako notový příklad uvádím ostinátní linku bicích nástrojů z písně *Funky Drummer* zpěváka Jamese Browna¹¹:

Jak je výše uvedeno, hip hop je veden v šestnáctinovém nebo osminovém pulsu, často můžeme pozorovat osminový i shufflový (triolový) pohyb.

Obecně jsou používány v elektronické taneční hudbě velmi specifické breaky (přechody). Oproti jiným stylům jsou zde totiž velice málo využívány tom-tomy. Takové breaky bývají často zastoupeny malým bubnem, který může být během přechodu jen nepatrně odlišný od patternu, který je pro danou skladbu zásadní a doprovází její velkou část. Několikrát mě také zaujalo použití rototomů namísto tom-tomů pro úlohu breaku. Rototomy mohou být naladěny vysoko a jednoduchým až polopatickým breakem mohou obohatit zvukově bicí pattern a navodit ve skladbě kontrastní část (navodit například breakem mezi slokou a refrémem).

V dnešní době je též zajímavé sledovat rozestavení a ozvláštňení bicích souprav u hráčů, zabývajících se interpretací netradiční hudby. Hráči elektronické hudby používají často dva až čtyři malé bubny, přičemž každý může mít jiný charakter. To jim značně usnadňuje diferencování obecného zvuku mezi skladbami nebo mezi částmi skladby. Tak podobně to platí u velkého bubnu a u činelů hi-hat nebo ride. Někteří hráči používají dva velké bubny stejného typu už dlouho. V posledních letech se stalo oblíbené používání dvou rozdílných velkých bubnů - rozdílných v typu dřeva, rozměru nebo blány.

---

¹¹ James Brown (1933-2006) byl velice vlivný americký zpěvák a skladatel. Přezdívalo se mu The Godfather of Soul.

3.2 Netradiční zvuky

Bicí souprava je pro účely elektronické taneční hudby často upravována pro netradiční znění nebo pro napodobování elektronického zvuku. Zvukových úprav lze vytvářet spoustu, autor považuje za nejzajímavější tyto následující:

Mezi časté úpravy činelů patří pověšení tenkého řetízku na činel nebo pověšení tamburíny na činel ride nebo hi-hat. Méně používaný efekt je usazení dvou činelů na stojanu na sobě. Tento efekt může připomínat zvuk polootevřené hi-hat a je možné ho regulovat utahováním vrchního šroubu.

Malý buben je s oblibou upravován položením a připevněním samostatných tamburínových kroužků na kraj hrací blány. Kmitání těchto kroužků na bláně může vytvořit zajímavý zvuk. Stejně tak je v poslední době oblíbená technika u malého bubnu, která spočívá ve vytváření přírazů mezi úhozem na ráfek a klasickým úhozem na blánu, která je tlumena rukou položenou na bláně. V tomto případě může tvořit přírazovou a hlavní notu libovolná ruka a v obou případech tak lze vytvořit zajímavý zvuk.

Basový buben je též upravován. Kromě tlumení bubnu a vyplnění jej látkou nebo novinovým papírem, může být ozdoben upevněním struníku na hrací nebo rezonanční blánu. Basový buben tak dostane náznak kovového zvuku. Pro zvýraznění basových frekvencí se může před buben nastavit ještě další buben pro podpoření rezonance. Některé firmy vyrábí přímo takové nástroje, které neslouží k hraní, ale pouze k umístění k nástroji a rezonování.

K dalším technikám, které jsou uplatněny v různých stylech, patří například víření na činel (např. i hi-hat), které se vytváří metličkou tím způsobem, že vertikálně hrajeme na činel a polovina hracích ocelových drátků míří na činel shora, polovina zdola. Podobným stylem lze místo metliček uchopit dvě klasické paličky do jedné ruky, a tak je možné docílit ne jen víření, ale hraní rychlých hodnot, které jedna ruka s jednou paličkou klasickým způsobem není schopna hrát.

V populární hudbě se často záměrně mění tvorba zvuku akustických bicích a perkusí na rytmické neidentifikovatelné zvuky použitím různých softwarových nebo hardwarových efektů (Reverb, Delay/Echo, Distortion, Filter, Compressor, Limiter, Noise, Gate, EQ, Chorus, Flanger, Reverse, Phaser, Tremolo, Vibrato, Octaver atd...), realizovaných v nahrávacích studiích pomocí počítačových hudebních programů (Cubase, Cakewalk, Pro Tools, Logic Pro,...).

V některých písniích dnešní populární hudby skladatelé používají kombinaci elektronických bicích nebo jiných zvuků s čistě akustickým zvukem bicí soupravy pro větší hutnost, dynamičnost a barevnost zvuku, zejména při živých vystoupeních. V praxi to znamená, že takzvaná "elektronika" je většinou reprodukována pomocí počítače nebo smplovacího zařízení a interpretace takovýchto skladeb si vyžaduje od hráče na akustickou bicí soupravu exaktnost a soustředěnost pro souhru s tímto zařízením.

3.3 Elektronické bicí nástroje

V roce 1980 se začaly vyrábět první elektronické soupravy, které již tenkrát připomínaly svým zjevem klasické akustické bicí. V dnešní době se mnoho firem zabývá výrobou elektronických bicích nástrojů v několika typech. Bubeníci používají například pouze jeden pad, u kterého mohou během koncertu několikrát změnit zvuk. Oblíbené jsou též zařízení, které obsahují několik padů se zvukovým modulem, u těchto přístrojů je možné využívat více zvuků zároveň. Takové zařízení obdélníkového tvaru může mít rozměr uhlopříčky například 70 cm a obsahovat šest snímačů úhozu. Takový nástroj může vlastně nahradit celou bicí soupravu.

K elektronickým bicím soupravám se staví hráči různě. Pro některé je to pouze zařízení, které je bez elektrické energie k ničemu a nemá s hudbou nic společného. Pro některé zase výborný vynález, který obohacuje škálu akustických zvuků o nové, nezvyklé efekty. Druhá skupina bubeníků též oceňuje menší rozměry a snadnější transport.

4 Významní hráči zabývající se interpretací elektronické taneční hudby

Elektronická taneční hudba se stala pro mnohé bubeníky oblíbenou disciplínou a myslím, že ještě dlouho zůstane. Dochází dnes k mnoha fúzím hudebních žánrů. Prvky hudby jako je například jungle nebo drum and bass, můžeme zaznamenat na jazzových nebo popových koncertech, festivalech a naopak jazzové nebo rockové patterny můžou provázet skladbu elektronického charakteru.

4.1 Jojo Mayer

Tento hráč na bicí nástroje se narodil ve švýcarském Curychu v hudební rodině. Brzy se stal úspěšným a žádaným bubeníkem jazzové scény. Vystupoval s legendami jako je Dizzy Gillespie nebo Nina Simone a účinkoval v raném věku na světově proslulých festivalech jako *North Sea Jazz Festival* nebo *Montreux Jazz Festival*. Proslavil se spojením elektronické hudby jako drum and bass nebo jungle s hudbou jazzovou. Mezi bubeníky, kterými byl velmi ovlivněn patří Tony Williams, Jack DeJohnette a Buddy Rich. Je velmi známý svými precizními technickými dovednostmi. Vystupuje v triu zabývajícím se elektronickou hudbou zvaném *Nerve* s americkým baskytaristou a s hráčem asijského původu, který obsluhuje trubku a syntetizéry. Je firemním hráčem firmy *Sabian* a bubenické firmy *Sonor*, která mu vytvořila v roce 2012 pedál k basovému bubnu na míru. Používá zvláštní typy činelů vyráběných firmou *Sabian*. Jeho výukové DVD *Secret Weapons for the Modern Drummer*, je jedno nejúspěšnějších titulů svého druhu.

4.2 Ahmir Thompson

Bubeník a producent přezdívaný *Questlove*, který nahrává a mixuje hudbu pro hvězdy současného hip-hopu a r'n'b. Známý je též jako bubeník hip-hopové skupiny

The Roots. Tato skupina bývá označována jako první uskupení provádějící hip-hop naživo. Skupina byla čtyřikrát oceněna cenou Grammy. Pro Ahmira Thompsona není typické používání zvláštních nebo dokonce preparovaných nástrojů. Je však známý upravováním již nahraných bicích stop. U jeho nahrávek je tak sporné, zda se jedná o akustické bicí nástroje nebo zda je úloha bicích elektronicky naprogramována. Je firemním hráčem firmy Ludwig a Zildjian. V Americe je známou osobností populární hudby.

4.3 Chris Dave

Chris “Daddy“ Dave z Houstonu přišel do styku s bicími v šesti letech v kostele. Od dětství se seznamoval s různými hudebními žánry. Nejvíce však vzpomíná na dobu, kdy objevil hudbu trumpetisty Milese Davise a saxofonisty Johna Coltrana. Spoustu času věnoval cvičení elektronické hudby producenta Jamese Yanceyho. James Yancey (známější pod přezdívkou J Dilla) je průkopník v tvorbě hip-hopové hudby. Jeho beaty jsou známé pro svoji neuspořádanost a stěží by se zapisovaly do not. Zní však velice originálně a působí „špinavým“ dojmem. Tak podobně by se dal charakterizovat Chrisův herní styl.

Chris “Daddy“ Dave vystupoval a pracoval se známými umělci jako je Adele, Kenny Garrett, Wynton Marsalis, Pat Metheny, Meshell Ndegeocello, Robert Glasper, Mos Def, Erykah Badu, Maxwell nebo Jill Scott. Je považován za velice univerzálního a osobitého hudebníka. Jeho bicí souprava působí zajímavě i vizuálně. Skládá se z netradičních a neobvykle rozestavěných nástrojů. Na mnoha videích z živých vystoupení hraje na neobvyklé předměty jako je láhev od vína, nebo stojan na činel. V jeho stylu je znát inspirace jazzových bubeníků, hlavně Tonyho Williamse, ale i vliv zmíněného hip-hopového producenta J Dilla.

V současné době Chris “Daddy“ Dave pracuje na tvůrčím projektu *The Drumhedz*.

Závěr

Při hledání a shromažďování zdrojů pro tuto práci jsem téměř nedohledal informace v českém jazyce. Internet nabízí v češtině pouze základní informace o elektronické taneční hudbě a to, že se tato hudba provádí na akustické bicí nástroje, jsem nedohledal.

Interpretace elektronické taneční hudby na akustické nástroje se stala v posledních letech fenoménem zejména ve Spojených státech a velice pozvolna se dostává do Evropy.

Doufám, že by moje práce v českém jazyce mohla rozšířit pohled na elektronickou hudbu nejen českým hráčům na bicí nástroje, ale i jiným instrumentalistům.

Použité informační zdroje

GUŠTAR, Milan a SYROVÝ, Václav. *Malý slovník základních pojmů z hudební akustiky a hudební elektroniky*. NAMU. Praha: 2012. ISBN 978-80-7331-237-4

HOLMES, Thom. *Electronic and Experimental Music: Pioneers in Technology and Composition*. Routledge. New York: 2002. ISBN 0-415-93644-6

LÉBL, Vladimír. *Elektronická hudba*. SHV. Praha: 1996.

MAYER, Jojo. *Secret Weapons For The Modern Drummer - A Guide To Hand Technique*. Hudson Music: 2007.

RABB, Johnny. *Jungle/Drum'n'bass for the acoustic drum set*. Alfred Music Publishing: 2001. ISBN 0-7579-9025-8

TOMANOVÁ, Šárka. *Styly elektronické taneční hudby v rámci české scény*. České Budějovice, 2012. Diplomová práce na pedagogické fakultě jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Vedoucí diplomové práce Mgr. Martin Voříšek, Ph.D.

Notové ukázky jsem vytvořil pomocí programu Finale 2009.

Některé uvedené fotografie v přílohách jsou v mém osobním autorství, některé jsou z internetových stránek a u těchto uvádím zdroj.

Seznam příloh

Příloha č.1 – Víření pomocí jedné metle na hi-hat

Příloha č.2 - Víření na hi-hat dvěma paličkami v jedné ruce

Příloha č.3 – Tamburína položená na činelu hi-hat

Příloha č.4 – Tamburín položená na činelu ride

Příloha č.5 – Dva činely uchycené na sobě

Příloha č.6 – Kombinace úhozů na ráfek a blánu malého bubnu

Příloha č.7 – Struník upevněný na bláně velkého bubnu

Příloha č.8 – Elektronická bicí souprava yamaha dtx 900

Příloha č.9 – Roland octapad

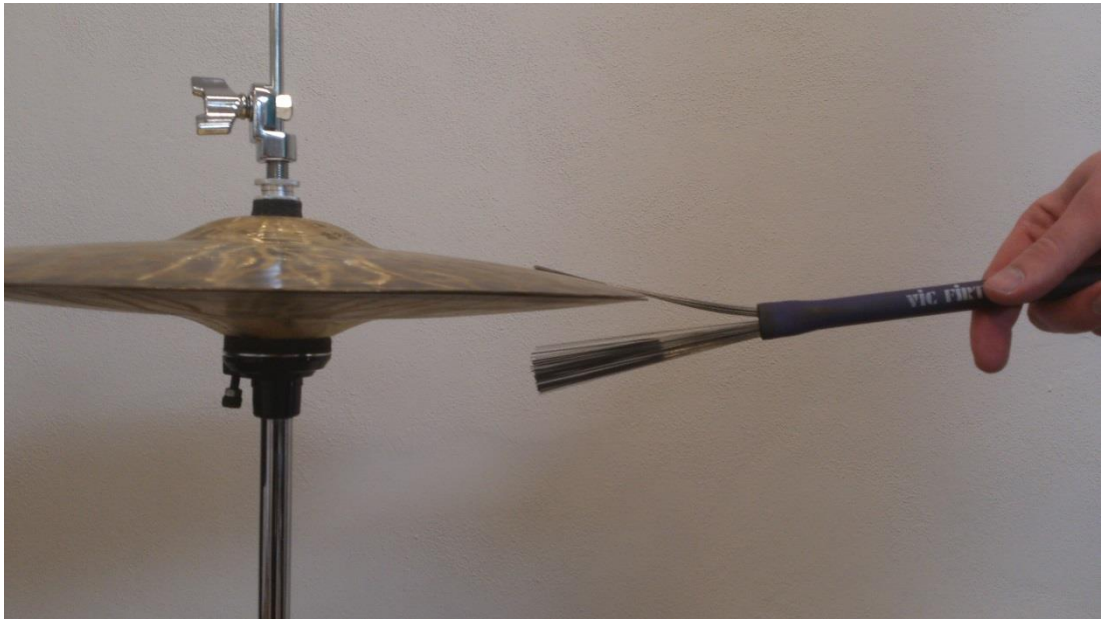
Příloha č.10 – Bicí souprava Jojo Mayera

Příloha č.11 – Chris “Daddy“ Dave

Příloha č.12 – Ahmir Thompson

Příloha č.13 – Dva rozdílné velké bubny k bicí soupravě

Přílohy

Příloha č.1 – Víření pomocí jedné metle na hi-hat

Příloha č.2 - Víření na hi-hat dvěma paličkami v jedné ruce

Příloha č.3 – Tamburína položená na činelu hi-hat

Příloha č.4 – Tamburína položená na činelu ride

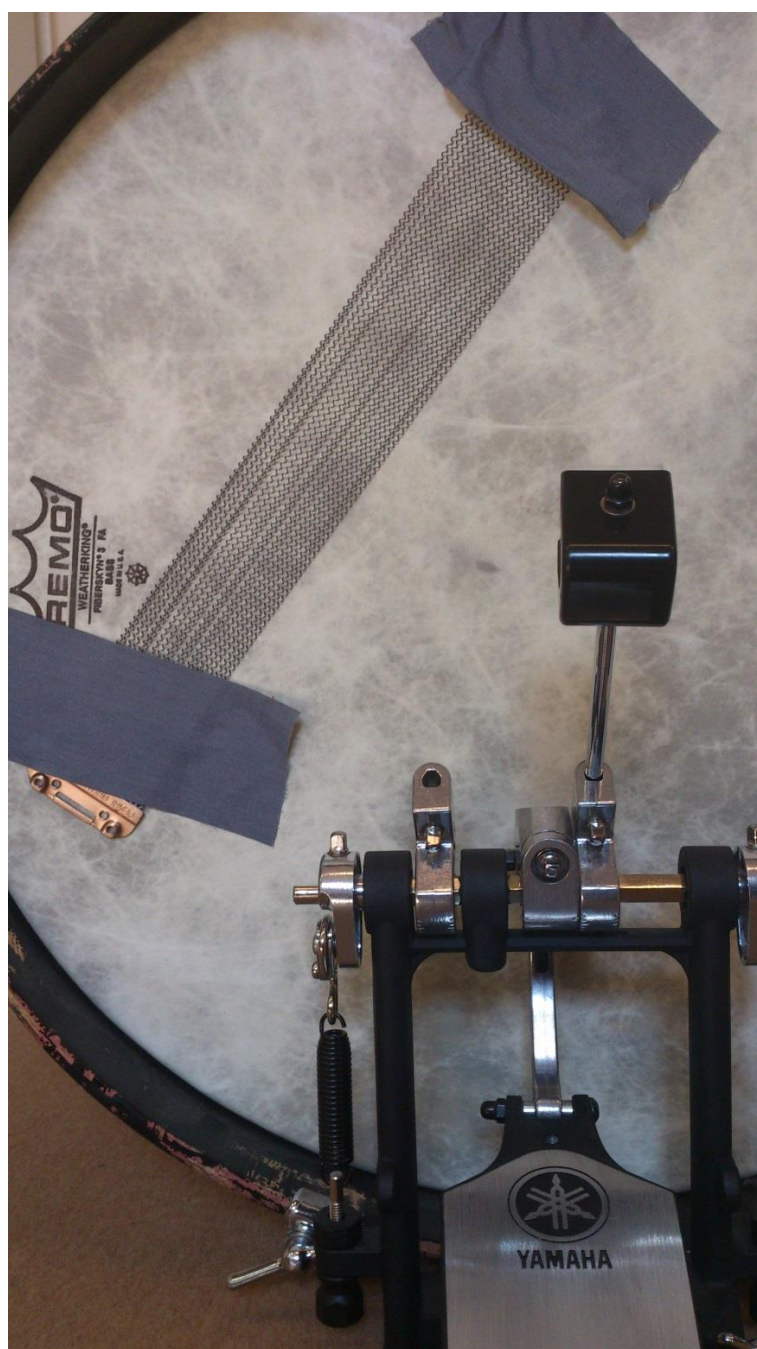
Příloha č.5 – Dva činely uchycené na sobě

Příloha č.6 – Kombinace úhozů na ráfek a blánu malého bubnu

Příloha č.7 – Struník upevněný na bláně velkého bubnu

Příloha č.8 – Elektronická bicí souprava yamaha dtx 900

Zdroj: URL < <http://www.musik-produktiv.co.uk/yamaha-dtx900-powerful.html>> [2013 20.4.]

Příloha č.9 – Roland octapad

Zdroj: URL <

<http://www.rolandus.com/products/details/1059><http://www.pearldrumsforum.com/s/howthread.php?64518-pics-of-double-bass-drum-kits-with-different-sized-bassdrums>>

[2013 20.4.]

Příloha č.10 – Bicí souprava Jojo Mayera

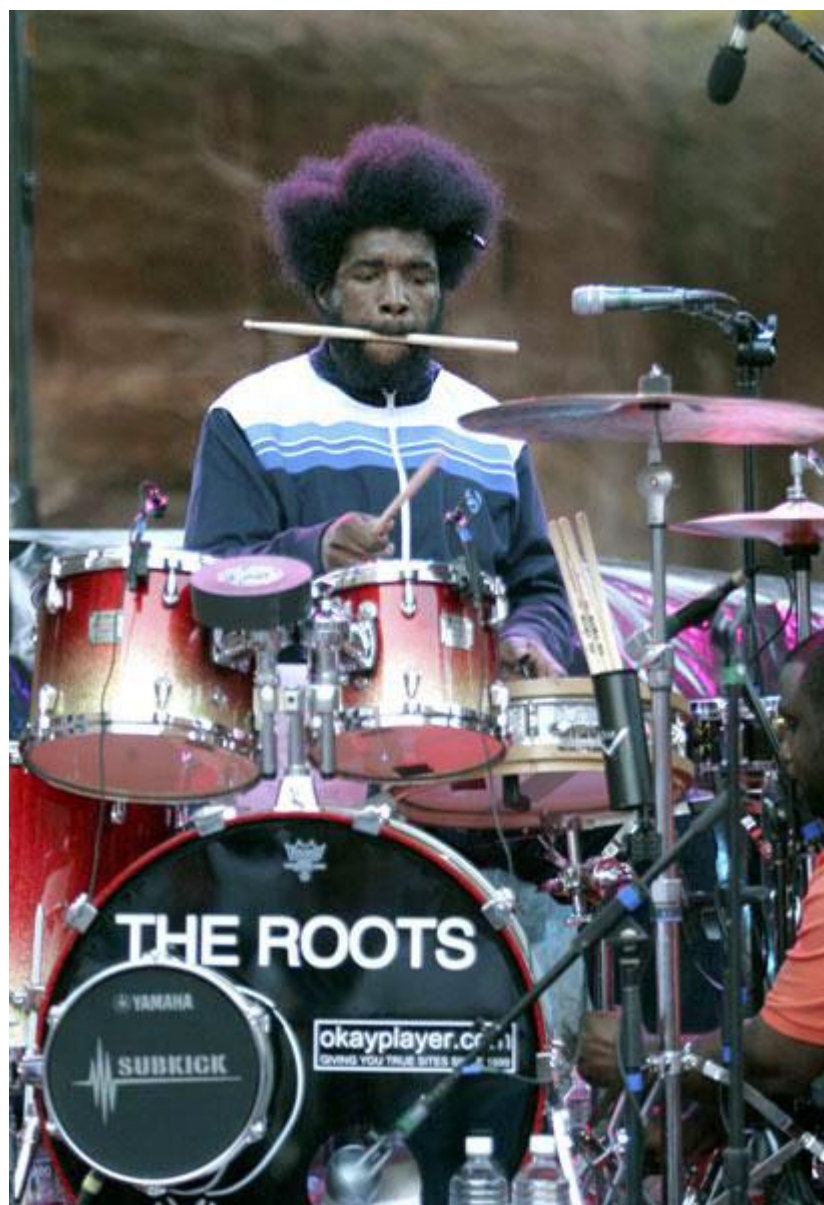
Zdroj: URL < http://www.drummerworld.com/drummers/JOJO_Mayer.html> [2013 20.4.]

Příloha č.11 – Chris “Daddy“ Dave

Zdroj: URL < <http://ancienttofuture.wordpress.com/2013/03/11/up-for-the-download-everybody-get-up-chris-daddy-daves-drumhedz-mixtape-induces-classic-black-3-the-underachievers-indigoism/>> [2013 20.4.]

Příloha č.12 – Ahmir Thompson

Zdroj: URL < <http://www.pearldrumsforum.com/showthread.php?64518-pics-of-double-bass-drum-kits-with-different-sized-bassdrums>> [2013 20.4.]

Příloha č.13 – Dva rozdílné velké bubny k bicí soupravě

Zdroj: URL < <http://www.pearldrumsforum.com/showthread.php?64518-pics-of-double-bass-drum-kits-with-different-sized-bassdrums>> [2013 20.4.]